

Woordenlijst Van Het Puttens Dialect

Werkgroep Dialect

(vervolg letter B)

BOS

- 1 [betekenis als DE bos in ABN]: de bos bloemen; 'n bos stro
- 2 [betekenis als HET bos in ABN, maar in het Puttens DE bos]: 'n houtverkoping in de Putterbos; in de bos waarken

BOSBEES

blauwe bosbes [meewoudz bosbezen]

BOTTER

boter; lakke botter: boter zonder zout of licht gezouten; goeje botter: roomboter (ter onderscheiding van margarine)

BOTTERLAP:

de botterlap was een permanent overdekt gedeelte van de markt, grotendeels van hout, aan de zijkanten open, behalve in de noordoosthoek waar zich een opslagruimte bevond met stenen muren; de botterlap bevond zich op het kerkplein ten noorden van de oude dorpskerk (vermoedelijk) gebouwd om op de boerderij gekamde boter te verhandelen, later – na de totstandkoming van de coöperatieve zuivelfabriek in 19?? - werden er voornamelijk eieren verhandeld; ca. 1927 werd een eierhal gebouwd (op de plaats waar nu het gemeentehuis staat), waarna de botterlap een bijkomstige rol speelde; het was een prettige speelplaats voor kinderen; de botterlap brandde op een avond tussen midden 1932 en midden 1934 af

N.B. het bovenstaande berust gedeeltelijk op veronderstellingen; moet dus nog gecontroleerd worden! N.B. in Harderwijk is een dergelijk bouwsel dat ook "botterlap" genoemd wordt

BREEF

brief

BREUJEN

- 1 broeden
- 2 broeien, b.v. van hooi

BRIEZEL

chagrijnig persoon

BRIZELEN

drammen, zich humeurig gedragen

BRIEZELIG

dwars, negatief ingesteld

BRILLEN

huilen [vergelijkz mulen*]

BRODDEKEN

1 broddelwerk maken, prinsen

2 met de romp en de vleugels in het zand wroeten, het nemen van een zandbad

door vogels: "De kiepen zitten te broddeken." '

[dit wordt ook brotten* genoemd] .

BRODS

broeds: 'n brodse kiep

BROMMEL

braam [gebruikelijker is: brummel*]

BROODBUUL

buidel, katoenen of linnen zak waarin boterhammen meegenomen werden naar het werk of door schoolkinderen die 'overbleven' d.w.z. die tijdens de middagpauze vanwege de afstand niet naar huis gingen [ook: stikkezak*]

BROT

kloek (broedende kip, maar ook kip met kuikens): "In de hooibarg zit 'n brot op eier."; "Een brot mit kukes." [vermoedelijk samenhang met het woord 'broeden', toch spelling 'brot' (niet 'brod') want het meervoud is 'brotten'; een geval als 'rit' bij 'rijden'] [de woorden kloek, klok of klokken worden weinig of niet gebruikt]

BROTTEN

met de romp en de vleugels in het zand wroeten, het nemen van een zandbad door vogels: "De kiepen zitten te brotten."

[dit wordt ook broddeken* genoemd]

BRUMMEL

braam [minder gebruikelijk is: brommel*]

BUKKEM

bokking

BUL

stier; bulkalf = mannelijk kalf

BULHARSES

stierenkop [vrijwel uitsluitend als scheldwoord gebruikt, vooral door jongens]: "Lilleke bulharses!"

BULKALF

mannelijk kalf

BUNDER

hectare, 700 roe (in dit geval: vierkante roe)

"Hoeveul bunder land hejje (= heb je)?" [vergelijk margen* en roe*]

BUNZEM

bunzing (ook: bunsem)

BURG

gecastreerde beer (mannetjesvarken)

BURRIEHOUT

ronde houten balk van een stel van vier, 2 lange en 2 korte, waarmee het mogelijk gemaakt wordt een boerenwagen tot een groter breedte te laden

BUSSEKOOL

witte kool <wordt ook buzekool of busekool gezegd?>

BUSSEN

aansporen "Ik mos 'n hele tied achter die jong an bussen um 'm op tied naar school te kriegen"

BUUJ

bui: "D'r bin 'n poar fikse bujen 'evullen."

BUUKZEERT

buikpijn [ookz buukpien]

BUUL

buidel, buil: linnen of katoenen zakje, te sluiten met een koordje of bandje dat door de bovenzoom geregen is; vaak als geldbuidel: de knop op de buul houwen = geen uitgaven doen, zuinig zijn; de diaken mit de buul = de diaken die het geld beheert; (ook) collectezak: met de buul rond goan [in samenstellingen: knikkerbuul* en broodbuul*]

DAARP

[ookz darp] dorp

DAKHOAS

kat (schertsende benaming)

DAM

1 toegang, inrit van de weg af naar een erf, weiland of akker, vooral als langs die weg een greppel of sloot ligt, die dan meestal (door een potheul*) onder die dam door loopt; doorgaans slechts enkele meters, maar soms wordt een langere toegangsweg naar een erf ook zo genoemd 2 een grote hoeveelheid: d'r steet 'n dam gres, d'r leid 'n dam snee [soms wordt gezegd: 'n damp snee]

DARP

[ookz daarp] dorp

DEE

die: "Dee kerel vertrouw ik niet zo arg."

DEEL

1 (het ...) dezelfde betekenis als in ABN

2 (de ...) gedeelte van een (ouderwetse) boerenbehuizing waar vee gestald wordt enz. (in tegenstelling tot het woongedeelte)

DEERN, DEREN, DEERNTJE, DERETJE

meisje [meervoud: deres, deerntjes, deretjes] "Kom deres, loa(te)n we noar huus goan."

DEILEN

delen

DEILING

'deling' in het Putterbos (onder de uit de middeleeuwen stammende regeling die in de vorige eeuw opgeheven werd)

DEREN

(zie deem*)

DERESVEZIET

jaarlijks bezoek van de ongetrouwde nichten [deresî meervoud van deem*]

DERETJE

meisje [verkleinwoord van deem*]

DEURGOOIEN

1 hooigras dat na het maaien al wat gedroogd is, los schudden om het drogen te versnellen (als het daarna gekeerd wordt, wordt dat .weinen* genoemd)

2 uitspreiden van (nog niet geheel droog) hooi dat wegens dreigende regen tot zwelen* bijengeharkt of op keu*tjes gezet is

DIESEL

distel

Diesels steken is diesels kweken, diesels trekken is diesels wekken,
.....<volgt er nog meer?>

DIESELSCHUP

smalle schop om distels te steken

Van G. Petersen ontvingen wij een toelichting op het woord 'barghaaf' (zie vorige Graver): Een 'haaf' is een soort windas waarmee men de kap van een hooiberg in de hoogte draait. Tevens de oplossing op de vraag welke plant 'Adam en Eva' genoemd wordt (zie Graver 97-4). Dit zou de monnikskap wezen, doch mogelijk ook de witte dovenetel of de gevlekte orchis. Voorts de suggestie om voor de 'Dikke Van Dale' te raadplegen omdat daarin ook veel gewestelijke taal is opgenomen.

+++